

Butlletí

del

Centre Excursionista de Catalunya

UNA ASCENSIÓ AL POPOCATEPETL

Notes preses durant l'excursió, aprofitant les impressions de moment, y que ara 's transcriuen en tota la llur integritat.

Dia 1.^r de Març de 1910.

A les cinc de la tarda, en el tren de l'interocciànic, emprenc la marxa tot solet, ab els bagatges propis d'aquestes excursions, camí del Popo Park. El tren passa pel costat del llac de Tescopo, travessa terres planes, deixa enrera varies estacions, arriba a Amecaneca, ciutat santa; y a dos quarts de vuit del vespre arriba al Popo Park.

L'hotel està fet en l'estil volcànic (?), que diuen aquí : es rústic a l'interior, y ab apariència externa d'una casa d'estil anglès. Les habitacions són ben acondicionades, y la sala menjador es d'estil Mission. Està enclavat en una vall, la d'Ozumba, rodejat d'arbets per tots costats. La construcció del parc que l'envolta en senzilla, aprofitant els elements naturals ab que compta : tot vol recordar la constitució volcànica, lo qual, ab una mica de bona voluntat, arriba un a creure. Els americans, que són, a mon entendre, uns nens grans, tot s'ho empassen, y sempre estan disposats a admetre y acceptar tot quant els diuen. A ma arribada, air, hi havia poca gent : sols dues famílies, tots americans. Ara acaben d'arribar cinc persones, més també americans. La lectura dels diaris ens fa passar una estoneta. Els matrimonis estan fent solos ab cartes americanes. Per ma part no sé què fer : m'avorreixo. Són les onze, y bufa un vent molestós que no permet sortir a veure 'l panorama y la visió del Popo y l'Ixtacchuatl, a causa de la pols, que tot ho domina. Tota la nit he sentit el constant soroll del vent al fer moure 'ls arbres ab tota furia, semblant, a voltes, un ver uracà.

A la una anem a dinar. Sembla que 'l vent calma. Si es així, encara podré sortir, després, a donar una volta per aquests encontorns.

M'han de presentar al capità Holt, que es el *ménager* y propietari de l'hotel y el que arregla les ascensions al cim. Veurem que dirà.

Acabo de parlar ab el capità y hem arreglat l'excursió pera demà al matí. M'ha fet una pila de recomanacions, tals com que no fumi, y sobre tot que avui no prengui cafè; que 'l dia de l'ascensió no mengi re abans de ser a dalt, ja que 'l cor necessita de tota la sang y, a l'omplir l'estòmac d'aliment, l'esforç que aquest hauria de fer pera la digestió fóra perdua de sang, de força, que aquell necessita. L'explicació m'ha convençut. Faré l'excursió a tot luxe, tal com se requereix y pot fer-se solament.

He sortit a donar una volta y torno a l'hotel, jugant, per invitació, una partida de pool ab un americà, a qui he guanyat. De següé que dirà que he sigut poc galant.

La vera situació de la vall ont està enclavat l'hotel del Popo Park la resguarda dels vents del N., que no deixa passar la carena que lliga l'Ixtaccihuatl ab el Popo, que 's dirigeix de N. a E., ocupant un quadrant de bruixula. Al S. hi ha 'l poble d'Ozumba y les montanyes que formen el límit dels estats de Mèxic y Morelos. Vers l'O. se destaquen unes serres sense importancia.

L'aspecte del Popo es molt hermós. Forma un turó cònic. L'Ixtaccihuatl té la forma d'una dòna ajeguda, que es lo que significa 'l seu nom en l'idioma indígena.

Estic contemplant el Popo, un xic impressionat pel temps que fa que no he fet ascensions y per les dificultats que 'm diuen que ofereix la meva projectada excursió, principalment per l'aire, pel mal de montanya y per què sé jo més, que fa recular a molts y que 'm fa pensar si, ara que ja soc aquí, podré realitzar l'ilusió de tant de temps, o bé 'm mancaran les forces.

Vaig a sopar, y, seguint els costums d'aquí, aniré aviat a dormir, tant més sent ja demà dia de fadiga, per lo qual cal repòs pera preparar el cos. Repassant el llibre de l'hotel, trobo firmes d'importancia: la del president y moltes altres de ben conegudes, y uns versos que copió per anar dedicats al Popo Park y al Popocatepetl, y que, si no són molt bons, per llibre d'hotel són ben passables. Diuen així :

«Hermoso Popo Park : en ti se goza
de eterna paz y venturosa calma :
quien en un instante en tu vergel reposa
siente de dicha estremecerse el alma.
Aquí, á la sombra de tu bosque umbrío,
se sueña un paraíso de ventura :

por eso te consagra el pecho mío
 este canto que entona á tu hermosura.
 Guardan tus lindes montañas nobles
 de altivas frentes y cabellos canos :
 Popocatepetl y Ixtaccihuatl, robles
 que desaffan al tiempo y sus arcanos.
 Orgullosos ostentan sus penachos
 de blanquecinas plumas que el sol dora,
 porque ellos dan abrigo á sus picachos
 al águila de Anauhac vencedora.
 Bajo el verde ramaje de tus frondas
 se respira un ambiente de frescura,
 y se escapan del pecho, en dulces ondas,
 mil suspiros de amor y de ternura.
 Todo es hermoso en tu fecundo suelo :
 no hay flores más divinas que tus flores,
 no hay otro cielo azul como tu cielo,
 porque eres, Popo Park, edén de amores.
 Y eres tan hermoso y tan divino,
 que estando en ti se cree estar en la gloria :
 para ti tendrá siempre el peregrino
 un recuerdo de amor en su memoria.

Febrero 26 de 1908. — LIC. E. J. AGUILAR.»

AL POPOCATEPETL

¡Oh! ¡qué grande es!... Miradle coronado
 de blanca nieve en la estación ardiente.
 ¡Con cuánta majestad alza la frente,
 monarca de este suelo afortunado!
 Guarda fuego en su seno dilatado,
 que pudiera abrasar un continente,
 y sólo manda delicioso ambiente
 y frescas aguas al vecino prado.
 Acaso ha de llegar tremendo día
 en que fiera erupción su entraña ahonde,
 y haga del fértil valle tumba fría...
 ¡Cómo su aspecto a mi ánimo responde :
 — Así mi alma ostenta la alegría
 y mis cadidantes lágrimas esconde!

Enero 1 de 1909. — LIC. BOLAÑOS CASTRO.»

Dia 3 de Març.

Són les vuit. He esmorzat ja. El dia 's presenta clar. El vent sembla que ha minvat bon xic. Tant-de-bo que demà faci un dia com avui! Tot esperant els preparatius de la marxa, surto a donar una volta. Tinc a l'enfront el Popo, ont se veu lleugera boira pel mig de la montanya, que segurament s'esvanirà a mida que 'l dia avanci.

Comencen ja 'ls preparatius de la marxa. Veig el fato, que 's compon de tres bultos : a l'un el menjar, a l'altre 'l matalas, y en el tercer els llançols y demés. El guia encara no ha vingut : en canvi 'ls cavalls estan ja a punt.

Acaba d'arribar el guia ab un altre cavall. Es un xicot jove, d'estatura quasi bé alta y tipo d'indi, ben fet y ben proporcionat. Son nom es Lázaro Ibarra. Un cop tot preparat, formem una caravana composta de tres cavalls, quatre homes y un bailet o *xamaco*, com per aquí 'ls diuen. Els moços se diuen Inocencio Ibáñez y Jesús Ibarra, y el noi Benito Ibáñez.

Se revisa tot per darrera vegada. Pujem a cavall, y són les deu quan deixem l'hotel ab les salutacions de tots els pasatgers, que 'ns desitgen bon èxit en la nostra excursió.

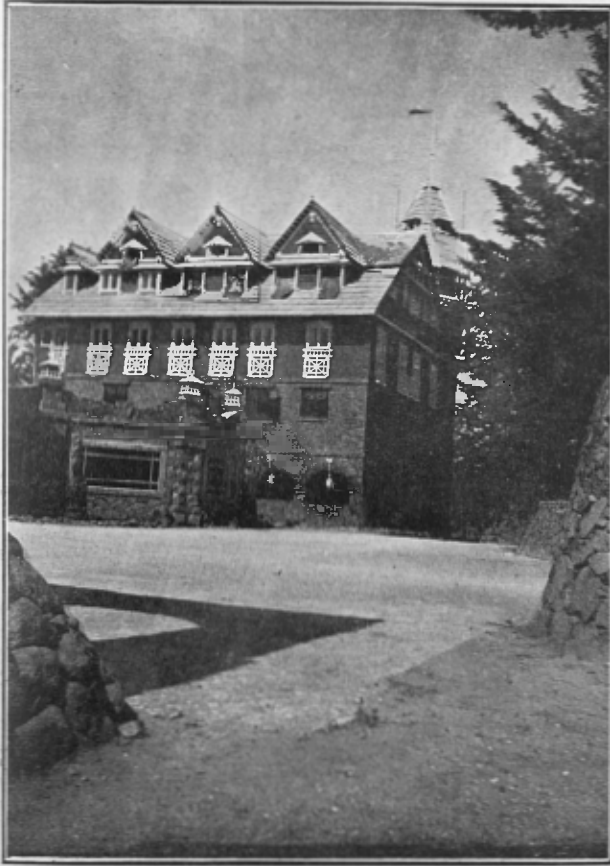
Atravessem el parc, y més enllà, per una carretera en estat primitiu, uns conreus de blat, tenint sempre 'l Popo a l'enfront. Passem, poc més amunt y per espai de cosa d'una hora, per entre un bosc de cedres, arribant a les dotze a la canyada, ont dinem. En havent dinat tothom reposa. Els indis dormen baix la remor dels arbres y el ritmic soroll del torrent que tenim al costat. M'han dit que sortiriem a dos quarts de dues, però 'm sembla que seran ben tocats. Els cavalls també dormen. Tot convidada al repòs.

L'aspecte del bosc es ben joliu, no pas feréstec; y el torrent s'esmuny suaument, com si no volgués contradir la característica del seu país. Estem al peu mateix de les avançades del volcà, el qual se veu pujar altiu ab la rigidesa d'aquelles momies encarcarades que per l'acció del temps han devingut en estat quasi fòssil.

Afortunadament el dia continúa bo, y per l'aspecte del temps el guia assegura que demà 'l tindrem esplèndid. A un quart de tres reprenem la marxa, arribant a un quart de sis al *rancho* de Pilagallinas.

Desde la nostra sortida ha canviat totalment l'aspecte del paisatge. De primer comencem a pujar, y per tant recte pendent, que sortosament es el cavall qui tira. El panorama es magnífic, y anem atravesant diversos vessants del coll de la Creu, a quin més bonic. Els abets o

cedres de gegantesques proporcions ens van acompanyant. Per fi arribem al collet, an el qual millor li escauria el nom de *collas*, format per un pla esplèndid que atravessem en un quart d'hora. Estem ja als 3,500 metres d'altitud.

HOTEL DEL POPO PARK

El paisatge es hermós. A mà dreta el Popo, que sembla que el tinguem a tocar; a l'esquerra l'Ixtaccihuatl; a l'enfront, entre boires, me diuen que es veu Puebla; y, girant-nos, veiem al lluny, com a microscòpic, l'hotel y el conjunt de cases de l'hisenda de Guadalupe. Més enllà, per sobre uns turons, se deuria veure Mèxic. «¿Y cuándo?», que diuen per aquí. La línia de la carena segueix ben bé de N. a S.

de l'Ixtaccihuatl al Popocatepetl. Parlar més aquí fóra llàstima : prefereixo veure 'ls preparatius que 'm fan pera sopar y dormir.

El llit bé mereix la pena que se 'n parli : un matalas, coixí, llençols, coixinera; tot igual que si estigués a ciutat o en un hotel confortable. Pel contrari, l'estatge consisteix en dues barraques : una pera cuina

VISTA DEL POPOCATEPETL

y una altra que serveix pera dormitori y per les esclètxes de la qual passa 'l vent con si tal cosa. Però demanarmés no es possible en aquella altitut y tant lluny de poblat. Preparen el sopar, y jo poques ganes tinc d'escriure : les cames me fan mal de debò, degut a la tiradeta de cavall que porto feta montanya amunt.

Una cosa se m'acut, y es que al sortir de l'hotel hem trobat l'hisenda de Guadalupe, hem fet cinc hores de camí, y 'ns trobem encara en territori de la mateixa hisenda. Altra : els indis que hem trobat pel camí van vestits de manta tant sols.

He sopat esplèndidament d'un menú compost d'un biftec, tres plats més, postres y tè : quasi un banquet. Són dos quarts de set y me 'n vaig a dormir, ja que demà es dia de traqueteig y 'm diuen que 'ns hem de llevar a la una pera sortir a les dues. Ja serà bon xic més tard!

Dia 4 de Març.

Ens hem llevat y acabo d'esmorzar : dos ous y un tè. Són les tres del matí quan embrenem la marxa : el guia y jo muntats a cavall;

a peu un moço. Deixem Pilagallinas, y, guiats per la claror de la lluna y per la pràctica del guia, anem fent camí quasi sense sentir-lo. ¿Quin es l'excursionista que no ha fruit aquesta impressió? L'aire fret, pur, que 's respira en aquesta hora de la matinada; la quietut de la boscuria, sense altra remor que 'l xiu-xiu de les fulles dels arbres y el fort respirar dels cavalls; la poesia d'una clara nit de lluna; el canvi de tons que va adquirint el paisatge a l'anar colorejant-se; l'aspecte de la neu que tenim a l'enfront, passant del to plata, que 'ls raigs de la lluna li feia tenir, al rosat de l'aurora y al brillant del ple sol: tot convida a l'admiració y a entonar un cant d'hermosa poesia. Més a un senzill excursionista com jo, que va escrivint aquestes ratlles aprofitant parades demoment,

PUJANT AL POPOCATEPETL

no se li acut re més que covar l'ilusió, el desig, d'arribar al cim com més prompte millor.

A tres quarts de set som a Las Cruces, ont desmontem y, entregant els cavalls al moço, que 'ns esperarà més avall, empenem la conquesta de l'altura 'l guia y jo tots sols. Una darrera mirada als cavalls que deixem; altra al cim que volem assolir ab l'ilusió de ser superiors pera acostar-nos més a l'altíssim de lo que generalment se pot arribar, y perquè, degut a l'aïllament en que 'ns trobem y al domini de que per uns moments gaudim sobre la naturalesa, ens veurem més forts y poderosos que 'l més fort dels magnats.

Són les set quan decididament empenem la marxa. El guia que es molt pràctic, me va fent pujar sense sentir-ho. A mig camí 'ns aturem y seiem cosa de vint minuts, ja que, segons diu, es necessari

reprendre forces. Mengem un bocí de xocolata, y a dos quarts de nou reprenem la caminada.

El sol comença a picar de valent, y jo començo a sentir els seus efectes en la meva pell. La neu, glaçada, està revolta a causa dels vents, agafant la forma d'agulles o punxes en direcció al cim, que van fent-se més grosses a mida que 'ns hi anem apropant.

A un quart d'onze arribem al cràter. El guia deixa anar solemnement la frase — Ya estamos.

Però jo, sense dir re, ja que ni paraula tinc per l'emoció causada per aquell espectacle, li assenyalo ab el dit una altura que les desigualtats del cràter assenyalen com a punt culminant.

— No es posible — replica 'l guia.

— Lo intentaremos — dic jo.

Y de pas en pas, ab la força de la voluntat que 's necessita pera aguantar els batecs del cor, arribem, no sense fadiga y perill, al bell cim.

— Es la segunda vez que he llegado á este pico en las doce ascensiones que llevo hechas — me diu el guia.

— Todo lo puede la voluntad — replico jo per tota contesta.

Ens trobem als 5,600 metres d'altitut, la més gran alçada de Mèxic : he realitzat ja l'ilusió de la meva estada en aquest país. L'emoció que sento es gran, y no deixo de recordar els amics ab els quals he pujat montanyes de ma terra, no tant altes, però que a nosaltres ens feien igual ilusió. Tot reposant, procuro coordinar les meves idees, els meus sentiments, a la vista d'aquell cràter immens, caçola gegantesca d'ont surten constants vapors de sofre y ont se senten seguides explosions parcials. El vent, que suaument bufa, apar un cant de fades que 'ns donin la benvinguda : una cançó en premi a la meva fadiga; cançó endreçada a nosaltres, que tant petits resultem comparats ab aquella immensitat. Per altra banda, la posició dolenta, perillosa, d'aquell cim, la farum del sofre, y la pregunta — ¿No tiembla V., señor?, — que 'm dirigeix el guia, me fan tornar a la realitat, me fan sortir dels meus ensomnis de grandesa pera comprendre la trista realitat de dos sers aïllats y infusoris.

— ¿Por qué me lo pregunta? — li dic jo.

Y ell respon :

— Siempre que subo al volcán me da miedo.

Y, realment, fa feredat veure-s en aquella altura, dominant una extensió tant gran de terra a les vores d'aquella gola de fons sens fi y d'ont mai més se sortiria.

El cràter té uns 500 metres de diámetro per altre tant de profun-

ditat. Son aspecte es majestuós, oferint diferents tons per les terres cremades al tocar-hi 'l sol y que formen com diversos anells concèntrics que davallen fins al fons.

La vista que 's domina es d'immensa grandiositat. El massiu del Popo es una montanya que s'enlaira, de les planes que l'envolten,

L'INTACCIHUATL DESDE 'L CIM DEL POPOCATEPETL

quasi uns 3,000 metres; de manera que desde 'l seu cim no teniem re que 'ns privi l'esguard vers l'oritzó. Desde aquí dalt dominem l'Intaccihuatl, veiem la ciutat de Puebla, y molt enllà Mèxic, més ben dit, la vall de Mèxic. Al lluny, a uns 160 kilòmetres, ovirem el pic d'Orizaba. A un costat tenim un extès vel de blanca neu; a l'altre s'aixequen les vaporoses emanacions d'aquell volcà. Davallant l'esguard tenim primer els arenys del Popo, més avall boscos y conreus, y més enllà 'l tons diversos que gradualment se van perdent y esfumant vers l'oritzó.

El sol es esplèndid : el guia afirma no haver tingut mai dia igual: sols la neu està en condicions detestables. Mai hauria deixat aquell cim; però 'l guia 'm recorda que 'l temps passa, y 'ns anem a posar en un recó, ont esmorsem.

A causa de l'estat de la neu no podem utilitzar, pera baixar, el

medi generalment empleat, que es el tobogan, y hem de fer-ho de pas en pas, sentint a cada trepitjada en fals els dolors de fortes punxades y cops per tot el cos : es molt més dolenta la baixada que la pujada. El guia diu que, si haguessim pogut baixar en tobogan, hauriem fet en deu minuts lo que are hem de fer en dues hores.

Com que no tenim temps per perdre, anem fent camí, y a un quart de tres arribem més avall de Las Cruces, ont trobem els cavalls; y, desfent el camí del dia abans, arribem a tres quarts de quatre al rancho de Paradas, ont dinem de cara al Popo, que es encara pera mi una vera atracció.

A tres quarts de cinc tornem a pujar a cavall; y, desfent igualment el camí del dia abans, arribem a les vuit del vespre a l'hotel. Grans felicitacions dels hostes. Vaig a prendre un bany, sopo, y cap al llit.

He terminat feliçment l'excursió al Popo. ¡Déu sab quan la tornaré a fer! Ben segur que mai més.

Dia 5 de Març.

El capità Charles Holt m'ha demanat la meva adresa pera enviar-me un certificat de la meva excursió al Popo; certificat que 's dóna a tots els que arriben a dit cim. Crec que es una tontería, però mai està per demés. A la tarda agafo 'l tren y retorno a Mèxic.

Es aquesta excursió la que més m'ha satisfet de totes les que porto realitzades, ja que en ella he vist un volcà y he assolit una d'aquelles altituds que no sempre 's té ocasió d'escalar. Per això la crec la més important de la meva vida '.

Clixès de l'autor

ANTONI MARQUÈS

EXCURSIÓ A LES COVES DE RIALP (RIBES)

LES nostres campanyes espeleològiques fetes durant antany foren un èxit continuat, augmentant considerablement les noves recollides.

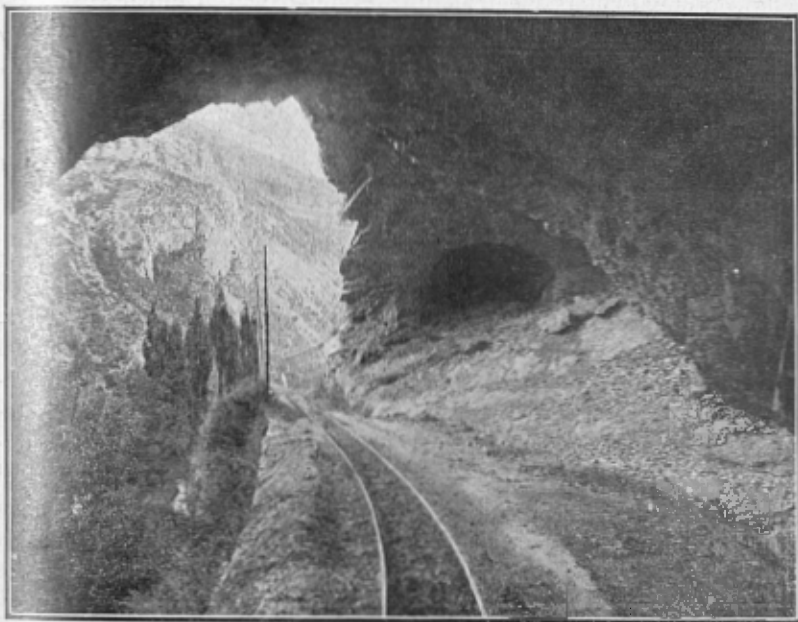
Entre altres ferem aquesta excursió a les coves de Rialp (al 14-VIII-1910) donades a conèixer per en Sala, qui 'ns acompanyà a rèsseguir-les, podent-les avui descriure per primera volta.

Ab l'Albert Santamaría y en Gaspar Sala, sortírem de Ribes, y,

1) Forma part, aquest treball, d'un altre del mateix autor en el qual, baix el títol *Records de la meva estada a Mèxic*, s'anoten un recull de datos y impressions interessantíssims sobre aquell país. — Nota de la Redacció.

seguint la frondosa y riallera vall de Ribes aigües amunt del rondinaire Freser, arribàrem a les oficines de les mines de Queralps, deixàrem el camí de Nuria, y seguirem les vies de les vagonetes de descàrrega. A pocs passos una gran bauma d'extraordinaria dimensions ens sorprengué.

Ja som a les coves, y els tres entusiastes excursionistes ens dis-

LES COVES DE RIALP : VALL DE RIBES

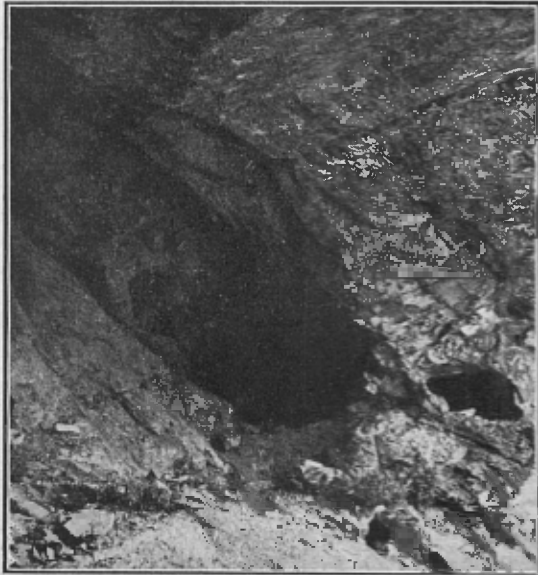
posen a començar la tasca pera fer les excavacions d'aquelles coves, de les quals la gent d'aquells pobles ignora la seva llargaria, creient que arriben a foradar les entranyes de la terra.

Llur paratge es hermosíssim : una plataforma s'avança com a balcó damunt els vessants del Freser. El terreny es d'un caliç arcaic cristallí, com a marbre cendrós, y corcat pels efectes d'eroació de l'imperitinent aigua que s'ensorra entre les escltexes del terreny, allí metamorfosejat per la dinàmica oragènica de l'aixecament de la carcanada pirenenca, y de la qual s'han borrat totes les impressions de forilització.

Aquella bauma, de 38 metres d'ample, es l'amfiteatre de les coves; y a la dreta, per un túnel fabricat pels minaires, continúen les vies de descàrrega de les vagonetes, que arriben fins a les oficines

abans nomenades. En un recó d'aquella bauma, en una clotada, hi neix una riera subterrània. Després, remuntant el fons de la bauma, a la dreta, es ont hi ha 'l pas que dóna entrada a les coves, en direcció al N.; y les boques petites del recó d'enfront y de l'esquerra no són més que grutes embrionaries.

Entràrem a les coves, amples y d'un aspecte fúnebre per les lluiçors crepusculars que, temeroses, s'endinsaven en aquelles cambres,

ENTRADA A LES COVES

Són de volta contínua, sostinguda per dues gruixudes pilastres de formacions estalactíti-ques. Ab lleugera pendent s'arriba a una gran y espaïosa plaça, en la qual se bifurca la cova. Abandonàrem el corredor de la dreta per preferir seguir el de l'esquerra en direcció al O., per ont la cova continúa humida y tètrica. Abundor de narlets blancs y cristallins pengen del sostre, punxaguts y ploraners; y

aquella aigua, que mansoia s'escorre pel sòl, broda les pedres cantelludes, y les endorca germanívolament.

Ens arroçegàrem per un roca-llis inclinat, y pujàrem una altra cambra continuació de l'anterior, en la qual un arpeig armoniós ens entretingué extasiats en el sò d'aquelles cambres nupcials de les fades subterrànies. A la dreta un llarg estany estava ple d'una aigua puríssima y quieta, en la qual s'emmirallaven les blanques figures que amorosament se petonejaven en l'eterna foscor fins al jorn feliç en que 'l sostre reflector les il·luminà y 's conegueren y estimaren, entre elles, llurs belleses naturals.

El públic atrevit que visita aquestes coves no arriba més que fins an aquest estany, que tanca 'l pas. Emperò nosaltres serpentejà-

rem, comprimits, per entre les roques que 'ns deixaven un pas difícil de seguir per no caure en el fons del llac; traspasàrem aquest, y les coves continuaven, grandioses, ab grans masses rocoses després, que s'enfonsen a l'abim de la caverna, de revolució caòtica al final. Una terra esponjosa y negra omplen les últimes clotades; y, a cada mostra que n'agafavem, hi trobavem una munió d'escarbatets cecs, dotats de gran agilitat y que han resultat una especie varietat cavernícola desconeguda, el *Speonomus* (s. str.) *Delaurouzei* (suberp), *catalonicus* (n) Geannel; com també recollirem algunes aranyes blanques molt estranyes pera 'l naturalista.

Tornàrem enrera, y després, al peu d'aquell roca-llis, en una reculada al N., hi continúa una gruta de poc interès, al sortir de la qual buscàrem escarbatets cavernícols y trobàrem quatre individus nous pera la ciencia espeleològica, els quals s'enviaren a Ch. Geannel, del Laboratori de Banyuls-sur-Mer, qui 'n féu un genre nou de l'especie y se dignà dedicar-nos-la, *Perriella* (g. n.) *Faurai* (n. m.) Geannel, y aprofito l'ocasió per fer públic mon agraiment per sa atenció.

Y, per últim, al tornar a la placeta, ont se dividia la cova, seguïrem pel corredor de la dreta que haviem abandonat. Aquest baixa ab lleugera inclinació y en estanyols esgraonats. Vegerem un gran crustaci de petites dimensions; emperò no 'ns fou possible poder-lo agafar per raó de sa minetima, confondre ab lo roquer.

El total recorregut fou de r'70 metres; y el lloc de major profunditat era d'uns vuit metres de desnivell ab relació a l'entrada de la cova; y el sostre era d'una alçada de 5 a 8 metres per lo general.

A l'entrada de la cova hi ha una extraordinaria vegetació de molces gemades, arribant molt endins de la primera sala, emperò que, per mancar-los la llum necessaria, s'extingeixen.

Se caracteritzen aquestes coves per la constant infiltració d'aigua pura que s'hi escorre, y per llur humitat y temperatura favorables pera la vida cavernícola.

MM. M. FAURA Y SANS

LES PRÀCTIQUES JURÍDIQUES DE CATALUNYA

SENYORS :

La càtedra de Dret civil dels «E. U. C.», que, com altres del mateix Institut, se proposa donar conferències d'extensió universitària, ha demanat, pera fer-ho, un lloc en aquesta casa (que li haveu cedit graciosament) per lo què, al donar-vos les conferències, desitja fer-vos un prec.

Vosaltres, senyors del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, portats del vostre amor a la terra catalana, la seguïu de cap a cap, en devot romiatge, pera recollir-ne ses belleses y fer-ne ofrena a la ciutat; y els «E. U. C.» vénen a recordar-vos que, además dels paisatges y monuments, además de la fauna y de la flora, de la geologia y de la geografia, en que estudieu sa part material; fins además de sa historia, ses cançons y rondalles, sa llengua y ses costums socials; hi ha un altre element moral que forma part de sa vida íntima, que ha nascut de les entranyes de Catalunya y ha contribuït més que molts altres a que la nostra terra sigui lo que ha estada : gran, plena y poderosa, rica y expansiva, formal y emprendedora : parlo del *Dret català*.

Jo prego als que no estiguin versats en l'estudi del Dret que aquesta paraula no 'ls retregui ni desanimi : que apartin de llur imaginació, si l'associació d'idees els l'hi porta, l'austeritat severa de la toga del jutge, el garbuix indigent de les fórmules curialesques, l'engoniment d'esperit que produeix l'idea del plet y de la causa criminal, de les quals el poble fuig ab espant.

Tot això y molt més, que 's presenta sempre ab negres tints, són símptomes patològics del dret malalt; y jo vinc a parlar-vos del dret sanítós, del dret que s'exercita tractant, ab l'alegria del cor y el somriure als llavis, una escriptura de capitols matrimonials; que ha de fixar la sort d'una nova familia y sagellar l'aliança de dues cases; del que s'usa, ple d'esperances, el que constitueix una societat en que 's xifra 'l pervindre de la familia, el que arrodoneix el seu patrimoni, ab la compra de la peça de terra que li faltava, el que serenament preveu el seu pas a l'eternitat y vol deixar ben arreglades y clares les seves coses d'aquest món, pera poder-ne eixir ab tranquil·litat y sense recança quan li sigui arribada l'hora; del dret, en una paraula,

1) Conferència donada en el CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA el dia 9 de Febrer de 1911.

del qual s'ha dit que es la vida, perquè es el ritme d'armonia ab que l'eterna justícia anima la vida social y li procura l'ordre y la pau, el feliç concert dels interessos de tots; del que posa una barrera a les injustícies y un aturador a les ambicions desmesurades y als egoïsmes desenfrenats; d'aquest dret que dóna a cadaú lo que li pertoca, y ensenya a no perjudicar ningú y a viure honradament.

Aquest dret no es paorós ni repulsiu : ens protegeix abans de venir al món, ens acompanya tota la vida, y fa reputar fins més enllà la nostra darrera voluntat.

D'aquest dret ens servim, sense parar-hi esment, cada dia y cada instant, com de l'aire que renova la nostra sang. Per això 'us deia que 'l Dret es la vida.

Catalunya ha fet el Dret català, y el Dret català ha fet Catalunya, com l'home que fa la casa y la casa que fa l'home, com la persona produeix els seus hàbits y els hàbits fan la persona; perquè Catalunya, sense sos capitols matrimonials, sos heritaments y fideicomisos, ses lligítimes y sa emfiteusi, no seria la Catalunya que coneixem, encara que tingués les mateixes montanyes, els mateixos rius y la mateixa parla; y un altre poble que no tingués les condicions internes del nostre no hauria adoptat el Dret català.

Sense 'l seu dret, Catalunya no hauria guardades les seves tradicions al recés de la casa pairal, sinó que aquesta hauria estada trocejada pels judicis de testamentaria, y repartides ses despulles entre 'ls fills que, sense medis de sostenir-la, haurien malvenudes ses porcions. No fóra la familia catalana la que per espai de segles ha posseït el patrimoni de la casa, passant-hi 'ls hereus com depositaris temporals, com sacerdots de la llar; sinó que l'esperit individualista, l'egoïsme inconsiderat de cada propietari, hauria sigut la força propulsora de la vida social.

L'amortització de la propietat, no contrapesada pels establiments emfitèutics y l'abono de millores, hauria produïda la ruïna de l'agricultura.

El nostre sistema de lligítimes y la llibertat civil en totes ses manifestacions no haurien estimulat les iniciatives del caràcter català, sinó que, cohibit aquest per la pressió d'una legislació absorvent y dominadora, s'hauria clos dins la rutina y l'encongiment, no arribant mai a l'expansió y la riquesa que fa de Catalunya y de les seves regions forals del noest un oasi dins de l'encongiment de la vella Espanya.

A Catalunya el caràcter del poble y el Dret s'han agermanats y foses, formant un conjunt orgànic, els fruits del qual són el nostre orgull lligítim.

Tant essencial li es a Catalunya son Dret, que 'l dia que s'arribés a perdre-l s'hauria també perduda la nostra nacionalitat. Quedaria encara la Catalunya geogràfica, podria subsistir y prosperar, tal volta, sa industria y son comerç; l'agricultura, vivificada per infusió de nova ciencia, podria encara multiplicar els fruits de la terra... però la vida de la familia no fóra la nostra vida; l'esperit de la societat no seria 'l que ha animat un poble que viu desde 'l segle IX fins al segle XX; y el poble que perd el seu esperit deixa d'existir com a poble.

Així ho han entès sempre 'ls catalans, que han mirat com a tresor el llur Dret : se l'han fet a la mesura de la llur manera d'esser quan han tinguda llibertat pera fer-ho, y han protestat ab energia quan se 'ls ha volgut arrabassar.

Per això avui, que tinc la gran satisfacció de parlar del Dret català en el CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, vinc a dir-vos una sola paraula : estimeu el Dret català; treballem per conèixe-l y per estimar-lo. Millor diré : procureu conèixe-l perquè si 'l conèixeu no deixareu d'estimar-lo y de treballar pera sa conservació.

Com heu de treballar-hi?

Ja fa dotze anys que, donant una conferencia a l'«Academia de Llegislació y Jurisprudencia» d'aquesta ciutat, els deia :

«Si, per sort meva, m'escoltés algun soci del simpàtic CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, an ell especialment faria l'encàrrec pera que 'l transmetés als seus dignes companys.

Vosaltres, que, de vall en vall y de plana en plana, recorreu en patriòtic romiatge tot el sòl de la nostra patria pera sadollar-vos de la flaire de la terra y guardar les despulles de la nostra grandesa y els germens del nostre renaixement; vosaltres, que, ab tant d'afany, recolliu les cançons y rondalles del poble, el record dels monuments y paisatges, y els típics giros de la llengua; colliu una altra flor pera 'l vostre ramell : completeu el vostre folk-lore ab les tradicions y costums jurídiques. Pregunteu a tothom ab quins tractes conreen la terra, y tallen els boscos, y vénen les collites al troç y al graner; entereu-vos de com fan els testaments y capítols, com se parteixen les herencies y ab quines condicions y mida pacten els dots; averigueu com donen pas al veí per terres propries; quan y com resindeixen els contractes de venda d'animals, per exemple; què 's té sempre per entès encara que no 's tracti. Volgueu-ho saber tot, tot; perquè són coses de casa, de les quals ens convé enterar-nos. Y no tingueu por d'esser indiscrets : ab més raó que 'l poeta llatí podeu dir-los : *«Homo sum; nihil humani a me alicuium puto.»*

Oh! Fent-ho així, si 'n trobarieu de pràctiques tant més perfetes

com més amagades y desconegudes! prova que amporen el dret de tothom sense protestes de ningú; prova que resolen conflictes sense soroll, sense que surti cap qüestió pera anar als estrados dels tribunals! Oh! si 'n trobareu de profitoses combinacions y de savies interpretacions del Dret natural y del català, y d'adequades solucions ab que resol els problemes de la contractació 'l recte y perspicaç criteri dels nostres cristians pagesos! Y ho resol sense imposició de ningú per consentiment tàcit en guardar regles de dret no promulgades, aplicant l'esperit de llibertat catalana, que desitja esser poc governat, que té prou iniciatives y força de caràcter pera regir-se a sí mateix.

Ja veieu senyors, quina es la cooperació que 'us demanem. Desitgem que 'ns porteu material d'estudi.

No tot el Dret, ni tant sols el més interessant, el trobem a les lleis escrites, sinó a les costums y pràctiques; y jo 'm complasc en parlar de la costum de la terra clàssica y de les costums jurídiques.

A les lleis, an els llibres, hi trobem el Dret format, y sovint sols hi veiem el Dret mort; més en el cor del poble s'hi troba 'l Dret viu, el Dret en vies de formació. Aquí 's manifesta espontàniament la consciència de Catalunya, buscant solucions jurídiques als problemes que s'ofereixen relatiu a la familia, als béns, a la contractació y a les successions per causa de mort. Aquí pot estudiar-se com un contracte convingut entre dos, que han trobada una felíç solució pera combinar interessos oposats, es imitat, y 's generalitza, y 's fa pràctica constant y arriba a costum, que tanca les portes de la llei pera que ho accepti com a regla general aplicable, ab caràcter supletori, en els casos consemblants.

Aixís se formen les lleis més perfetes, creades pel poble y no imposades pel legislador; y aixís s'ha formada en gran part la legislació de Catalunya.

Coneixeu els noms de les lleis catalanes? Mireu : si les anem repasant, hi trobem un cos legal nomenat *Usatges*, es a dir, costums; *Recognoverunt Proceres*, sanció de costums; les costums feudals coleccionades per Pere Albert; les *Consuetudines civitatis Gerundiae*; el *Llibre de les Costums de Tortosa*... Y, dins de l'ordre mercantil, tinguerem el *Llibre del Consulat de Mar*, que, per son sentit pràctic, fou acceptat, com dret comú, per tots els pobles comerciants d'Europa. Què vol dir, això? Vol dir que la major part de les lleis catalanes són filles de la costum.

El Dret creat per la costum no sols serveix pera interpretar la llei, donant-nos son vertader sentit, y pera suplir ses deficiències y resoldre 'ls casos que ella no ha previstos; sinó que fins arriba a

deixar sense força la llei escrita quan la consciència jurídica del poble la rebutja, creant una costum contrària a la llei que havia siguda promulgada.

El mateix Còdic civil espanyol, que tanta pertorbació ha portada a Catalunya, mana guardar les costums que a la nostra terra han guanyada força de llei.

De manera que 'l Dret no baixa del poder al poble, sinó que del cor del poble puja a la categoria de llei; no l'imposa arbitràriament el legislador, sinó que aquest, inspirant-se en la pública utilitat, estudia les necessitats del poble, la manera com ell les resol dins de l'ordre jurídic; hi busca la doctrina que informa les pràctiques populars, la generalitza; y, donant-hi forma dogmàtica, la tradueix en articles del que 's nomena *Dret escrit*. Y 's nomena així perquè no es menys Dret el nomenat *no escrit* o *consuetudinari*, es a dir, el que roman encara dins del cor del poble, sense que 'l legislador l'hagi fet seu.

Per això no pot dir-se que conegui 'l Dret el que desconeix les costums jurídiques.

Per altra part, les regles del Dret varien ab el temps. Fins mantenint-se sempre dins dels principis generals de la Moral y del Dret natural, les aplicacions pràctiques han d'emmotllar-se a l'estat social del poble an el qual s'ha de aplicar; y així 'ns ensenyen la lògica y l'història que a distinct poble y a distincta civilització correspon dret distinct, y que, dins d'una mateix poble, a distinct desenrotllament pertoqueu distinctes regles jurídiques.

Aquesta aparent anomalia 's comprendrà clarament per medi d'algun exemple.

La dona catalana, voltada del prestigi que li ha donat la civilització cristiana, mort el marit, sol quedar constituïda en senyora, majora, y usufructuària, ab facultat d'elegir hereu entre 'ls fills, y cap de casa, per consegüent. ¿Compreneu possible otorgar aquests privilegis a l'infeliç musulmana educada pera viure reclosa a l'harem entre altres, ab sos fills respectius?

Un altre exemple. A Catalunya, la *rabaça morta* y les aparceries són formes molt profitoses d'explotació de la terra, en que s'associen els interessos de propietari y parcer en benefici de tots. A Andalusia volgué copiar l'institució 'l comte de San Bernardo, esperant-ne idèntics beneficis y buscant-hi un remei an els inconvenients dels latifundis; més el caràcter apàtic dels treballadors d'aquella terra ha fet fracassar tant laudables iniciatives.

Y no us parlaré de la llibertat de testar, sols viable ont el sentiment familiar y tradicionalista d'una banda, y l'esperit d'iniciativa

d'altra, mantenen l'equilibri salvant la desigualtat entre 'ls fills, que resultaria un desastre aplicat a pobles mancats d'energíes.

El legislador, doncs, ha d'estar amatent a canviar les lleis que resulten inadeqüades, les que no responen al fi que les inspirà; y pera coneixe-ho ha de consultar la consciencia del poble, manifestada en les seves pràctiques jurídiques.

Hi hagué un temps en que 'l que venia una cosa, un cop l'havia entregada al comprador, s'entenia deslligat de tota obligació y responsabilitat. Però s donà 'l cas d'algú que havia comprada una finca al que de bona fe se creia esser-ne propietari; y al cap d'algun temps el propietari vertader l'hi reclamava, quedant-se sense finca y sense preu, ni manera d'indemnitzar-se.

Pera evitar una injusta perdua com la soferta per aquell comprador, un altre, que volia comprar una casa, tingué la pensada de pactar una indemnització a son favor si esdevenia un cas semblant. Aquest pacte serví d'exemple a molts; y tant se generalitzà, que la llei acatà per presumir l'existencia del pacte, encara que no s'hagués fet constar, interpretant la voluntat dels contraients en el sentit de que 'l donaven per sobreentès. Desde aquest moment l'obligació del senajament de la venda en un cas d'evicció entrà a formar part de les regles supletories del Dret civil.

Veus-aquí un exemple viu de com les pràctiques jurídiques arriben a la categoria de lleis escrites.

Y això 'ns demostra palesament l'utilitat, la necessitat moral d'acostar-se al poble pera descobrir y prendre nota de les seves aspiracions dins de l'ordre del Dret.

Avui, no sols Catalunya, Espanya, y podriem dir tot el món civilisat, està passant una crisi profunda, a la qual s'ajunten les crisis que; per motius locals, se senten a les varies nacions y a les varies regions.

Un dels factors d'aquesta crisi es la tendencia a donar a les relacions jurídiques un caràcter social, que encara troba forta resistencia en la tradició individualista y egoïsta que informava y segueix informant moltes relacions econòmiques y socials.

El legislador que 's preocupa de que les noves corrents, en lo que tenen de justes, entrin per evolució pacífica, a informar la societat de l'esdevinador, ha d'atendre les manifestacions que en aquest sentit se veuen sorgir a la consciencia del poble, pera donar-los estat legal y transformar el regime legislatiu en consonancia ab les noves necessitats. Aquest es el camí que la prudencia aconsella, ab preferencia al de copiar inconsideradament legislacions extranyes, que,

per perfetes que fossin, y ab major motiu si són perfetes allí ont se dicten han de tenir forçosament (y l'experiencia ens ensenya que 'ls tenen) defectes fills de la manera d'esser del país d'ont se copien; ja que, encara que 'l fi general de les lleis socials sigui cosmopolita, la forma especial d'adaptació ha de respondre a les costums, a la vida, a la concepció intel·lectual, fins a les preocupacions dels països a que 's destinen.

Veus-aquí com les pràctiques y costums ens ofereixen el Dret en estat de formació; y, per medi de llur estudi, podem seguir per llurs passos l'evolució jurídica y sorprendre la gènesi del Dret futur.

Per això 'ls que no volem veure en el Dret regles arcaiques y mortes, pera aplicar-les servilment y inconsideradament a la vida pràctica, sinó una regla viva de la societat, desitgem sorprendre l'evolució de les pràctiques jurídiques, y en elles trobem les fonts més pures pera interpretar la llei, pera formular regles ab que resoldre els casos pràctics que 'l dret escrit no ha previstos, y pera preparar les reformes legislatives.

Y els gelosos socis del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA són els que poden ab més eficacia, recollir, com flairoses flors boscanes, les pràctiques jurídiques de tots els endrets de Catalunya, pera oferir-les, com material d'estudi, als juristes de ciutat, portant-los-les com una fresca alenada que vivifiqui 'ls estudis fets sobre 'ls documents morts dels llibres.

Els llibres solen esser fruit de meditacions solitaries, y, molt sovint, de cavilacions de mentalitats forasteres. Les teories científiques, tant més ens encisen com més l'intel·ligència, y fins l'imaginació, arrenquen llur volada y s'allunyen de la terra, y sovint ens convé que la realitat vingui a despertar-nos del nostre somni d'idealismes; y re millor pera conseguir-ho, que rebre directament del poble les seves idees jurídiques.

En aquesta ciencia del Dret, apar, moltes vegades, que portem dues centuries de retras : forcem el nostre esperit pera desentranyar conseqüències y formular teories apriorístiques, com els metafísics ho feien en el camp de les ciencias que avui ja 's nomenen experimentals.

Y, pera que 'l Dret no sigui una abstracció, sense realitat pràctica, hem de fer-lo també experimental, hem d'atendre més l'observació de la realitat; y an això tendeix eficaçment el recull de les pràctiques jurídiques.

Però no es sols desde 'l punt de vista pràctic que té una gran importància 'l recollir les costums. Aquest punt de vista pràctic, es, tal volta, el que menys interessaria als socis del CENTRE EXCURSIONISTA. Avesats a recórrer les regions catalanes pera fins desinteressats y patriòtics, podrien, tal volta, considerar menys nobles o menys interessants les investigacions que 's tradueixen en utilitat, malgrat sigui tant enlairada com la que 's refereix a la vida social, desde 'l punt de vista de la justícia; però, els que teniu predilecció per les investigacions arqueològiques, penseu que en les costums pot estudiar-se un interessant aspecte de l'arqueologia; els que teniu aficions històriques, trobareu en les costums un element d'informació sobre l'estat social d'altres èpoques; y aquells a qui criden l'atenció 'ls descobriments ètnics, trobaran en l'estudi comparatiu de les costums, elements precisos d'investigació.

Com? Escolteu-me per uns moments.

En el segle XII 's trobà a Amalfi un exemplar de les *Pandectes*, de Justinià, que l'emperador d'Alemanya, Lotaró II, regalà a la república de Pisa.

Mercès, tal volta, an aquesta troballa, se fundaren escoles de Dret a Ràvena y a Bolonia, la celebritat dels mestres de les quals atragué nombrós concurs d'estudiants de tot Europa; y, al retornar a llurs paisos els juristes procedents d'aquelles Universitats y de la de Lleida, que prompte 's féu cèlebre, se feren coratjosos propagandistes de la nova ciencia, introduint en els tribunals les doctrines jurídiques de Justinià.

Es cert que desde les primeres conquestes que feren els romans a Espanya, y de les fetes més tard pels soldats de l'imperi de Bisanç, els savis principis y l'admirable construcció científica d'aquell Dret influí poderosament en el regisme legal de Catalunya; però no es menys cert que la tradició jurídica ibèrica sobrevisqué, en varies institucions, a l'influència romana; y a mantenir aquesta tradició y a conservar el Dret indígena s'encaminava segurament la cèlebre constitució d'aquell rei tant català, nomenat D. Jaume *el Conqueridor*, prohibint alegar en els tribunals el Dret romà, y volent que, en defecte de Dret escrit, s'apliquessin les regles del seny natural.

Aquesta patriòtica disposició fou falsejada pels jurisconsults de l'època, que cercaren les regles del seny natural dins del mateix Dret romà que 's volia desterrar.

ANTONI M.ª BORRELL Y SOLER

(Seguirà.)

CRÒNICA DEL CENTRE

JULIOL DE 1911

EXCURSIONS

A LES COSTES DE GARRAF Y SITGES. — El dia 2, gran aplec de consocis (entre ells bon nombre de senyores y senyoretas, de les quals recordem a donya Rosa Amat, viuda de Puig y Llagostera; á les Sres. de Parés, Quer y Ros; y a les Srtes. Mercè Amat, Margarida Roig, Mercè Ros, Rosa Torras y Maria Vidal) van realitzar una agradable excursió en automòbil, dirigint-se a visitar les costes y caseriu de Garraf y la vila de Sitges, ont dinaren després de visitar el Cau-Ferrat y tot quant de notable té aquella població. A la tarda sortiren cap a Sant Pere de Ribes, Canyelles y Vilafranca, retornant per Ordal y el pont del Lladoner cap a la nostra capital, ont arribaren a entrada de fosc.

A MONTSERRAT. — El dia 8, els nostres amics y consocis els germans D. Joan y D. Gabriel Roig y D. Albert Santamaría, sortiren ab el darrer tren cap a Martorell, d'ont seguiren el mateix vespre cap a Esparraguera y Collbató, anant montanya amunt per la drecera, y arribant a dalt del cim o penyal de Sant Geroni abans de la sortida del sol; espectacle, objecte principal de l'excursió, del qual pogueren fruir els nostres companys sens cap desagradable contratemps. Desde 'l cim se dirigiren vers el monastir de Montserrat y estació de Monistrol, d'ont retornaren ab el darrer tren d'aquell dia.

SESSIONS Y CONFERENCIES

Cal fer constar que durant el passat mes de Juny, y apart de les conferencies ressenyades en el número darrer, el dia 8, a les deu del vespre y en els propis salons de càn Reig, va fer-se una altra sessió de projeccions fotogràfiques com a clausura de la notable exposició organitzada per la nostra Secció de Fotografia; que 'l dia 16 va tenir lloc la sessió preparatoria del Congrés y excursions a Lleida, presentant-se un gran nombre de clixés fotogràfics d'aqueixa ciutat y encontrada que eren descrits pel nostre president, D. César A. Torras; y que 'l propi senyor, després de la conferencia del dia 30, va fer ús de la paraula per donar per acabades les sessions y conferencies d'aquesta temporada, fent un resum de les tasques realitzades pel CENTRE durant el present any, y exposant el plan de varies excursions pera aquest estiu.

NOVA

ELS VINENTS CONCURSOS DE SPORTS D'HIVERN. — Tots els nostres llegidors coneixen ja l'acord, prè per la «Federació Internacional de Societats Pireneïstes» en el darrer Congrés reunit a Tolosa, de celebrar el Campionat pireneïsta de

sports d'hivern a Catalunya, y de confiar al nostre CENTRE EXCURSIONISTA tot lo referent a l'organització dels Concursos que en aquell van compresos. Per sa part, la Junta de la nostra Secció de Sports de Montanya, va acordar celebrar els nostres Concursos catalans en combinació ab les curses internacionals de la «Federació».

Després de l'èxit dels Concursos celebrats l'hivern darrer a Ribes, y donada l'importancia que han de revestir els vinents, la Junta de la Secció esmentada va començar els treballs preparatoris pera l'organització dels mateixos. Darre-rament ha sigut designada una Comissió especial composta de la Junta de l'esmentada Secció, formada pels Srs. Manel Miret, Martí Botey, Ròmul Bosch y Caterineu, Josep Tatxé, Enric Ribera, Santos Mata y Antoni Barrie, y dels individus de la Junta Directiva del CENTRE Srs. Vidal y Riba, Guillem de Barnola, Josep Amat y Lluís Coll, que, ab plenes facultats y baix la presidencia del nostre president, D. César A. Torras, cuidaran de tot lo referent a dita organització.

Reunida aquesta Comissió especial, va acordar emprendre seguidament les seves tasques d'organització; y a dit fi una representació de la mateixa, composta dels Srs. D. Josep Amat, D. Josep Tatxé y D. Eduard Vidal, va traslladar-se a Ribes y Puigcerdà, ont, previ avís y convocatoria, van celebrar-se dues importants reunions a fi de posar-se d'acord ab els elements més importants d'aquelles poblacions. En abdues reunions, y baix la presidencia dels senyors arcabides d'aquelles respectives viles, van assistir-hi la majoria dels individus dels llurs Ajuntaments, els presidents de les llurs entitats y casinos, els amos de fondes y hotels, representants de diversos gremis, y altres persones de significació. En abdues reunions van exposar, els nostres companys, els llurs plans, propòsits y desitjos, y en abdues van trobar bon acolliment y entusiasta oferta de decidida cooperació; lo qual molt de veres ens plau poder comunicar als nostres llegidors.

A la vista d'aquests oferiments y entusiasmes va acordar-se celebrar dits concursos durant els dies 9, 10, 11 y 12 del vinent Febrer, baix la basa d'abdues poblacions de Ribes y Puigcerdà y de la vall de la Molina, ont se celebraran les curses y proves més importants.

Actualment la casa Barral està procedint al tiratge del corresponent cartell, degut al nostre consoci Sr. Blanch y Sintas, a fi de poder emprendre tot seguit una activa campanya de propaganda per la nostra terra y per l'extranger. Al mateix temps no descuida la Comissió tot lo referent a la part que 'n podrien dir tècnica, preocupant-se de la tria y arranjamet de les corresponents pistes, com així mateix de l'aspecte econòmic, ja que, ateses les quantioses despeses d'organització y celebració d'aquests Concursos, se requerirà l'esforç y cooperació de tots els aficionats entusiastes d'aquests sports, de tots els nostres consocis, y fins de tots els aimants de la nostra terra; esforç y cooperació que creiem no mancaran an el nostre CENTRE, com no li han mancat en altres empreses per ell portades a felix terme.

Per avui podem avançar que l'entusiasme dins del nostre CENTRE, dins de les demés entitats excursionistes y sportives, y per entre tots els aficionats y

elements de la nostra ciutat es gran; demostrant tothom veritables desig y decisió que, tant els Concursos com les festes que ab dit motiu se celebren, siguin dignes de la nostra terra y de l'entitat que 'ls organitza. Un altre dia anirem donant compte de tots els treballs que 's vagin realitzant, a fi de tenir-ne al corrent els nostres llegidors. Y prou per avui.

SECCIÓ METEOROLÒGICA

ESTACIÓ METEOROLÒGICA DE VIELLA (VALL D'ARAN)

RESUM DE LES OBSERVACIONS DEL MES DE JULIOL

TEMPERATURES (A L'OMBRA)				PRESSIONS BAROMÈTRIQUES A 0° Y AL NIVELL DE LA MAR	
MITGES MENSUALS		MÀXIMA	MÍNIMA	MITGES MENSUALS	
8 MATÍ	8 TARDA	EN 24 HORES	EN 24 HORES	8 MATÍ	8 TARDA
20°.03	17°.95	34°.1 (dia 1)	8°.9 (dia 19)	767'56 mm.	768'51 mm.
ESTAT DEL CEL.		{ Dies serens . . . 10 8 m. 12 8 t. Dies de pluja . . . 12 » nuvolosos. 12 » 6 » » de calamarça 1 » coberts. . . 9 » 13 » » de boira . . . 2 » de tempestat. 7			
HUMITAT RELATIVA		NÚVOLS		NUVOLOSITAT	
MITGES MENSUALS		CLASSE DOMINANT		MITGES MENSUALS	
8 MATÍ	8 TARDA	8 MATÍ	8 TARDA	8 MATÍ	8 TARDA
69'83	78'74	CUMULUS	CUMULUS	4'90	5'22
VENT					
TOTAL DE PLUJA MENSUAL: 115'5 mm.		DIRECCIÓ DOMINANT		VELOCITAT: EN 24 HORES	
		8 MATÍ	8 TARDA	MITJA MENSUAL	
		SSE.	SSE.	59'87 kms.	

Observacions particulars. — El dia 24 a les 2 h. matí, s'experimentaren oscil·lacions sísmiques de poca intensitat.

J. S. S.

El CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA y la DIRECCIÓ del BUTLLETÍ deixen íntegra als respectius autors la responsabilitat dels treballs firmats.